

Dotsent Ülo Kauer
(25.06.1922 – 9.06.2004)
IN MEMORIAM

Ülo Kaueriga puutusin kokku alates 1962. aastast, kui astusin Tartu Riikliku Ülikooli (TRÜ) majandusteaduskonna rahanduse ja krediidi eriala kaugõppesse. Ülo Kauer oli rahanduse ja krediidi kateedri vanemõpetaja ja andis tudengitele pangandusaineid. Tänu sellele, et töötasin juba pangas krediidiinspektorina ja olin käinud ka Orjoli Finantsinstituudis kursustel end sellel alal täiendamas, siis ei olnud mul tema ainetes raskusi. Hiljem kogesin, et ta oligi üliõpilaste ja kolleegide suhtes väga sõbralik ja heatahtlik. Kolleeg Heino Siigur meenutab, et nende ühistel eksamitel pinnis Ülo üliõpilasi põhjalikult, et nende teadmiste sügavuses selgusele jõuda, kuid püüdis alati õiglaselt hinnata.

Ise pean Ülo Kaueri „süüdlaseks“ selles, et minustki sai hiljem Tartu Ülikooli õppejõud. Kuivõrd saavutasin eksamitel vaid häid ja väga häid hindeid, siis õpingute viimasel kursusel ütles ta mulle, et ma võiksin mõelda aspirantuuris jätkamisele. Kateedrijuhataja Raimund Hagelberg oli nõus minu jaoks aspirantuuri kohta küsima, kuid seadis eeltingimuseks, et kraadi kaitsmise järel tuleksin rahanduse ja krediidi kateedrisse ka tööle. 1968. aasta lõpul olingi juba aspirantuuri sisseastumiseksamitel, aga 1975. aasta sügisest juba Ülo Kaueri kolleeg TRÜ majandusteaduskonnas.

Töötasin Üloga samas kateedris koos rohkem kui 19 aastat, kuni ta 1994. aasta veebruaris seitsmekümne teisel eluaastal pensionile läks. See aeg võimaldas mul teda põhjalikult tundma õppida. Olen nõus kolleeg Heino Siiguriga - Ülo Kauer oli tõsine töömees, kes tegi endale loetava õppeaine süsteemselt selgeks ja selliselt püüdis ainet ka tudengitele edasi anda. Tema 50. juubeli pöördumises kirjutasid kolleegid, et Ülo Kauer on oma tubli töö, abivalmiduse ja hea iseloomu tõttu võitnud suure lugupidamise nii kaastöötajate kui ka üliõpilaste hulgas.

Ülo noorusaastaid varjutas sõda. Mõni päev pärast tema 19 aastaseks saamist mobiliseeriti ta 1941. aasta juulis Punaarmeele. Seal teenis ta 1944. aastani. Kuna ta oli seal tagalas lõpetanud kaardrite ettevalmistamise kursused, siis suunati ta tööle kaubandusministeeriumi hulgibaasi plaani- ja finantsosakonna juhatajaks. Paralleelselt töötamisega lõpetas ta 1946. aastal poolelijäänud õpingud Tartu V Keskkoolis. Kuid pelgalt keskkooli noort meest ei rahuldanud ning samal sügisel jätkas ta oma haridusteed Tallinna Polütehnilise Instituudi majandusteaduskonnas, mille lõpetas 1950. aastal kiitusega.

Juba enne ülikooli lõpetamist lähetati ta 1949. aastal tööle Valga Arve- ja Plaanitehnikumi õpetajaks. Seal edutati teda juba aasta pärast direktori asetäitjaks õppe alal. Tehnikumist lahkus ta selle likvideerimise tõttu 1957. aastal.

Kui Tartu Riiklikus Ülikoolis asutati rahanduse ja krediidi kateeder, avanes Tartus sündinud Ülole võimalus sinna tööle saada. Kateedrit asus juhtima temaga koos TPI-s õppinud Raimund Hagelberg, kes teda hästi tundis ja seetõttu ta ka tööle oli kutsunud. Teisalt võis Ülo õppejõu ja teadlase elukutse valiku eeskujuks olla ka vend Leonid Enari (1938. aastani Kauer), kes Ülo kirjutatud omakäelise eluloo (1990. novembris) andmetel oli bioloogiateaduste doktor ja TÜ teenistuses botaanikuna 1944. aasta sügiseni.

Kuivõrd Ülo oli juba abiellunud Olgaga ja perre oli sündinud tütar Tiina, siis vajas pere Tartusse ühist kodu. Peagi hakati Tartusse Emajõe ilusale kaldale, kesklinna käärest veidi eemale Raua tänavale oma maja ehitama. Oma kodu võimaldas Ülole hakata jälle tegelema ka ühe oma lemmikhobiga – roosikasvatusega. Kuivõrd ta oli sündinud aednikust isa peres, siis oli aiandus talle juba lapsest peale hingelähedane.

Tartu Ülikoolis oligi Ülo Kauer kogu oma ülejäänud töötamise aja. Aastatel 1957 – 1968 oli ta rahanduse ja krediidi kateedri vanemõpetaja. Pärast kandidaaditöö kaitsmist 1968. aastal, töötas ta 1969. aastast kuni pensionile siirdumiseni 1994. aasta veebruaris dotsendina. Kandidaaditöö koostamine võttis ligi kümme aastat. Sellel on kaks objektiivset põhjust. Esiteks, kulus palju aega nii maja ehitusele, kui ka esimestel aastatel nädalavahetustel Valga linna pere juurde sõitudeks. Teiseks, kuivõrd Ülo oli süsteemselt probleemidele lähenev ja sügavuti pürgiv teadlane, siis oli tema eesmärk kandidaaditöö teema põhjalikult läbi uurida. Kuivõrd teemaks oli „Elamumajanduse rahandusprobleeme Eestis NSV-s“, siis töötas ta läbi suure statistilise materjali ja valminud töö paisuski 340 lehekülje pikkuseks. Ülo Kaueri 60. juubeli pöördumise pealkirjastas rahanduse ja krediidi kateedri juhataja Raimund Hagelberg „Mõtteid ühest teerajajast“. Seega pidas ta oma kolleegi üheks rahanduse ja krediidi õpetuse aluse panijaks TRÜ majandusteaduskonnas. Minu nägemuse kohaselt kiirendas Ülo pensionile mineku otsuse tegemist ka iseseisvuse taastamise järgne reformide ja rahanappuse periood kõrghariduses ja ka Tartu Ülikoolis. Kateedrid kaotati 1992. aastal ja jaotati õppetoolideks. Ja lisaks nendele muutustele oli vaja seoses õppetoolis avatud panganduse peasuunaga ja Eestis kommertspangandusele üleminekuga ka loengu kontsepte üsna põhjalikult uuendada. Ilmselt selleks, et mitte hakata pangandusõpetuses jälle otsast peale, otsustaski eakas Ülo Kauer, kellel jooksis juba seitsmekümne teine eluaasta, oma väljateenitud pensionipõlve nautima hakata.

Kuivõrd kõik Tartu Ülikooli majandusteaduskonnas teadsid ja hindasid Ülo Kauerit kui täpset ja väga heatahtlikku kolleegi, siis anti temale lisaks õppetööle ka pidevalt muid keskseid ülesandeid. Alates 1974. aastast kuni 1982. aastani oli ta teaduskonna kaugeõppe prodekaan. Lisaks sellele oli ta pikka aega ka teaduskonna metoodilise komisjoni esimees. See komisjon hindas nii õppeainete kui ka õpetamise kvaliteeti kogu teaduskonnas. Aastatel 1973-1976 oli ta õigus-majandusteaduskonna

dissertatsioonide kaitsmise nõukogu sekretär. Pikka aega oli ta ka rahanduskomisjoni juht teaduskonnas. Muidugi oli ta pidevalt kursusejuhendaja.

Lisaks õppetööle, kus Ülo Kaueril oli väga suur koormus (700-1000 tundi aastas) ja selle kõrval täidetavatele lisaulesannetele, jõudis ta ka palju teadustööd teha, kirjutades artikleid ja õppevahendeid. Tema 1987-1988. õppeaasta aruandest selgub, et teadusliku töö võime säilis tal kõrges eas olnuna pika tööperioodi lõpuni. Pea igal aastal oli ta avaldanud üliõpilastele uue õppevahendi. 1990. aastal kirjutab ta oma varasema teadustöö kokkuvõtteks, et on avaldanud üliõpilastele ca 50 rahandus- ja krediidualast artiklit ja õppevahendit. Arvestades tema süvenemisostkust, oli ta üheks viljakaks autoriks Eesti Nõukogude Entsüklopeedia artiklite kirjutamisel, kus tema panus oli muljetavaldav. Kolleeg Arno Susi meenutuste järgi oli ta Eesti Nõukogude Entsüklopeediasse (ENE) kirjutanud ca 120 märksõnale artiklid. Paralleelselt ENE artiklitele ilmusid tal samuti üliõpilastele mõeldud õppevahendid rahandus- ja krediidualaste põhimõistete kohta.

Pensionil olles sai Ülo Kauer jälle senisest rohkem aega pühendada oma hobidele. Taevaskoja lähedale ostetud suvilas sai ta aiandusega tegeleda ning ka filateelia ei jäänud unarusse. Põhjaliku ja süsteemsust hindava mehena muutus ta filateelia alal tunnustatud eksperdiks mitte ainult Eestis, aga ka väljaspool seda. Kohtudes kord Üloga tänaval, küsisin talt, et kuidas ta pensionärina rahaliselt toime tuleb. Ta vastas, et pole probleemi, sest ta on nüüd sakslastele markide alal eksperdiks ja see annab lississetulekut. Eks lisaks tema põhjalikkusele oli abiks ka tema hea keelteoskus. Peale emakeele oli ta kodus ka saksa, vene ja inglise keeles.

Lisaks suurele töökuusele oli ta ka karske ja tervislike eluviisidega. Seetõttu oligi üllatuseks, et tema organismi oli ründamas kopsuvähk. Aga ta ei kurtnud. Kuid mõni päev enne tema kaheksakümne teist sünnipäeva lõppes tema maine teekond ja nüüd puhkab ta Tartus Raadi kalmistul, kus on ees juba paljud Tartu teadlased ja ka tema töökaaslased.

Tartus, mais 2014

Mart Sõrg
Õpilane ja kolleeg

Dozent Dr Ülo Kauer
(25.06.1922 – 9.06.2004)
IN MEMORIAM

Dozent Dr Ülo Kauer war einer von denen, die die Lehre im Fachgebiet Finanzen und Kredit an der Universität Tartu aufgebaut haben, nachdem die wirtschaftswissenschaftliche Fakultät vom Tallinn nach Tartu zurückgeführt wurde. Er hat sein Wirken im Lehrstuhl für Finanzen und Kredit gleich nach dessen Gründung im Jahre 1957 begonnen und bis zum Jahre 1994 fortgesetzt, bis er im Alter 72 Jahre in die verdiente Pensionzeit überwechselte. In die Universität Tartu kam er aus der technischen Schule Valga, wo er als Lehrer gearbeitet hat und dort pädagogische Erfahrungen gesammelt hatte. An der Universität Tartu wurde er promoviert. Vom Jahre 1969 an hat er 25 Jahre lang als Dozent gearbeitet.

Die Jugendzeit von Ülo Kauer hat der Krieg überschattet. Im Jahre 1941 wurde er in die Sowjetarmee eingezogen, wo er bis zum Herbst 1944 gedient hat. Nach der Rückkehr in das Zivilleben musste er vorerst die Mittelschule absolvieren. Danach studierte er Wirtschaftswissenschaften an der Tallinner Technischen Hochschule, wo er im Jahre 1950 das Diplom mit cum laude erworben hat. Schon vor dem Hochschulabschluss wurde er als Lehrkraft in der Schule für Planung und Rechnungswesen in Valga eingesetzt. Nachdem diese Schule geschlossen worden ist, wurde Ülo Kauer an den Lehrstuhl für Finanzen und Kredit der Universität Tartu berufen.

Nach der Schätzungen der Kollegen war Dr. Ülo Kauer ein sehr gründlicher Forscher und Lehrer. Seine Vorlesungen und Lehrmaterialien wurden immer hoch geschätzt. Er hat mehr als 50 wissenschaftliche Artikel und Lehrtexte über das Bankwesen publiziert. Dazu noch war er als Autor von über 120 enzyklopädischen Artikeln hoch geschätzt. Sehr wertvoll war auch seine Promotionschrift, die auf 340 Seiten die Probleme der Wohnungsbaufinanzierung in Estland behandelte.

Dr. Ülo Kauer war nicht nur ein effektiver Forscher und Lehrer, sondern er war auch sehr freundlich und hilfsbereit zu den Kollegen, deshalb wurde er öfters mitführenden Funktionen in der Fakultät betraut. Lange Zeit hat er als Prodekan und Vorsitzender der Kommission für Methodik die Entwicklung des indirekten Studiums betreut. Drei Jahre war er als Sekretär der Promotionskommission tätig. Ständig hat er als Mentor auch Studentengruppen betreut. Alle diese Funktionen hat er ungeachtet der hohen Lehrbelastung inne, obwohl er das Bankwesen sowohl im Direkt- als auch Indirektstudium zu vertreten hatte.

Ülo Kauer war in Tartu einer Gärtnerfamilie geboren und aufgewachsen. Daher rührt auch sein Interesse an der Gärtnerei, insbesondere der Rosenzucht. Nach seiner Rückkehr nach Tartu hat er seiner Familie ein Haus weit entfernt von dem Stadtlärm auf dem Ufer des Emajõgi gebaut, um einen gemütlichen Garten einzurichten. Seine Gattin und Tochter haben ebenfalls den Pädagogenberuf gewählt. Somit war die ganze Familienatmosphäre sehr bildungsnah.

Ülo Kauer beschäftigte sich auch als Filatelist. Er wurde infolge seiner intensiven Forschungen ein international anerkannte Briefmarkenexperte. Insbesondere als Rentner hatte er die Möglichkeit, sich aktiv mit diesem Hobby zu beschäftigen. Er beherrschte neben seiner Muttersprache auch Deutsch, Englisch und Russisch. Insbesondere für die deutschen Filatelisten war er ein anerkannter Berater.

Kurz vor dem 82. Geburtstag endete der Lebensweg von Ülo Kauer. Er wurde in Tartu auf dem Friedhof Raadi begraben, wo viele Wissenschaftler, darunter auch Ülo's Kollegen, ihre Gräber haben. Wir haben Ülo als einen arbeitsamen und gründlichen Wissenschaftler in Erinnerung, der für uns immer ein Vorbild und Inspirator war.

Mart Sörg,
Student und Kollege

Docent Ülo Kauer
(25.06.1922 – 9.06.2004)
IN MEMORIAM

Docent Ülo Kauer was one of the founders of finance and credit teachings at the Chair of Finance and Credit in the University of Tartu after the Faculty of Economics was moved from Tallinn back to Tartu. He took up his employment with the Chair of Finance and Credit right after the establishment of the Chair in 1957 and worked there until his retirement at the age of seventy-two in February 1994. He came to the University of Tartu from Valga Technical School, where he had worked as a teacher, and was given the position of a senior lecturer because of his teaching experience. Here he defended his dissertation and became a docent in 1969, remaining in this position for almost 25 years.

The years of Ülo Kauer's youth were shadowed by war. In July 1941 he was mobilised to the Soviet Army where he served until autumn 1944. After returning to civilian life he had to attain upper secondary education. Thereafter he enrolled as a student in the Faculty of Economics of Tallinn Polytechnic Institute that he graduated with distinction in 1950. But even before he graduated from the Institute, he was sent to Valga Technical School of Accounting and Planning to work as a teacher in autumn 1949 and after the school was closed down he was asked to become a teacher of the Chair of Finance and Credit of Tartu State University.

According to his colleagues, Ülo Kauer was extremely thorough in his research as well as teaching work. This is also the reason why his teaching aids and lectures were held in high regard. He penned almost 50 teaching aids and articles on banking. Furthermore, he was one of the most acknowledged authors of the Estonian Encyclopaedia and wrote more than 120 keyword articles for the Encyclopaedia. His doctoral dissertation, which discussed financing problems in the area of construction of residential buildings in Estonia, was extremely thorough and developed into a work of 340 pages.

Besides his thorough approach to work, Ülo Kauer was also very friendly and helpful, which is why he was trusted many central managerial tasks at the Faculty of Economics of the University. He was Deputy Dean of Distance Learning and Chairman of Methodology Committee for a long time. He served as Secretary of Dissertation Committee for three years and was constantly given the job of course supervisor. Moreover, he gave a large number of lectures and taught both full-time and part-time (distance learning) students.

Ülo Kauer was born in Tartu to a gardener's family. This is why he was also interested in horticulture, especially in growing roses. Hence, after he was employed by the University he started to build a house and create a garden on the bank of River Emajõgi where he could enjoy summer nights with his family, away from the noise of the town centre. His wife and daughter also chose teaching as profession. This love for education characterises the atmosphere in their family.

A thorough researcher, Ülo Kauer became one of internationally recognised experts in the field of philately. He had more time to indulge in this hobby during his years of retirement. Besides his mother tongue, he knew the German, English and Russian languages and was therefore a sought-after philately consultant and expert for German philatelists.

Ülo's earthly path ended a few days before his 82th birthday. He is buried to Raadi Cemetery in Tartu where rest most of his colleagues and scientists and researchers of Tartu. We cherish the memory of Ülo as a very diligent and thorough researcher who was our role model and source of inspiration.

Mart Sõrg
Student and colleague